

Zafer (Ankara)

BOZUK DÜZEN

Türk basınında Devlet Tiyatroları konusuna çok işlenmiştir. Hattâ gereğinden çok uzamıştır bu konu. Son iki yıllık kupürler, gerçekten, bu kuruluştaki düzensizliği ortaya çıkaracak niteliktedir.

1 — Repertuvar meselesi: Düzenli tiyatrolarda repertuvar sezon kapanırken belli olur. Gerektiğinde değişiklik yapmak hakkı da tiyatro yöneticileri için saklıdır. Repertuvarın belli olması konusu herseyden önce oyunların daha çok çalışmasını, sanatçıların daha ayrıntılı incelemelere yönelebilmesini ve sahneye koyulmasının daha titiz çalışabilmesini sağlar. Ve bundan da önemli olarak bir tiyatrolunun tutumunu gün ışığına çıkarır. Türk Devlet Tiyatrosu tutumundan, düzenli repertuvarından yoksundur. Fakat bunun yansısı bazı kayırmalar dikkatli çeker. Birçok sanatçı, tabii genel müdür ya kimi birçok sanatçı, oynayacakları oyunu ve rolleri çok çok önceden bilirler... Sözün özü Mediha Gökçer «Yaşlı Hanımın Ziyareti» adlı oyundaki rolünü, Cüneyt ve Ayten Gökçer'ler «Kiss Me Kate» ve «My Fair Lady» adlı oyunlardaki rollerini çok öncelerden bildiyseler, hatta Avrupa'da aynı oyunu seyredip gelmişlerdir. Şahap Todd Bolender adlı rejisörün yaptığı sözde seçmeye, rolündeki müzikal bölümü, melodilerini söyleyerek gelmiş ve role de seçilmiştir. Bu davranış bir «SANAT SUİSTİMALİ» dir.

2 — Yabancı rejisörler meselesi: Tanınmış yabancı rejisörler geldiğinde, sahneye koydukları oyunlarda hep aynı kişiler oynamışlardır. Oysa her sanatçının hakkıdır bu kişilerden yararlanmak. Örnekler: Cüneyt Gökçer, Ayten Gökçer, Bozkurt Kuruç, Şahap Akalın, Tomris Oğuzalp, Tekin Akmansoy, Haluk Kurdoğlu, Nursen Özkul... Bu sanatçılar «Don Juan» (Jean Mercure çalıştırmıştır), «Vanya Dayı» (Hans Schweikart çalıştırmıştır), «Kiss Me Kate» (Todd Bolender çalıştırmıştır) ve «My Fair Lady» (Todd Bolender çalıştırmıştır) adlı oyunlarda bütün başrolleri oynamışlardır. Bunların yanında öteki ünlü sanatçılar, sözelisi Nuri Altınok, Macide Tanır, Ziya Demirel, Ahmet Evintan, Melek Okte hiçbirinde rol almadıkları gibi, provalara bile sokulmamışlardır. Bu «SANAT SUİSTİMALİ» dir.

3 — Yurt Dışı turneler meselesi: Yabancı ülkelere yapılan turnelerin hepsine Ayten Gökçer, Cüneyt Gökçer, Bozkurt Kuruç, Tekin Akmansoy, Şahap Akalın götürülmüşler, Refik Eren ve Hale Eren dekor ve kostümleri hazırlamışlardır. Gökçer yakınları bu oyunlarda hep başrol oynamışlar, birçok ünlü sanatçı göstermelik olarak figürasyon rolleri doldürmüşlerdir. Oyunlar: «Kral Oidipus», «Hürrem Sultan» «Onikinci Gece» ve «Midan Kulakları» dır. Bu «SANATÇI SUİSTİMALİ» dir.

4 — Yurtiçi turneler meselesi: Yurtiçi turneler sanatçılar için milli görevdir. Ve bütün sanatçılar taraf gözetilmeksizin bu görevi gönüllü derilmelidir. Devlet Tiyatrosunun kuruluş amacından en önemlisi tiyatroyu bütün yurt sathına yayması konusudur. Gelmiş görülmüş ki bu konuda da adam kayırma hem de alabildiğine aburç yürünmüştür. Bazı subayların yalnızca Ankara ve İstanbul'da görev yaptıkları düşünülebilir mi? Yalnızca büyük illerde oturan öğretimci, doktor, kaymakam olabilir mi? Ana Devlet Tiyatrosunda bu çeşit sanatçılar vardır. Cü

neyt Gökçer, Ayten Gökçer, Bozkurt Kuruç, Şahap Akalın gibi bazı yakınlar Ankara dışına hiç çıkmazlar. Avrupa, İstanbul, İzmir hariç...

Öteki sanatçılar yaz-kış demeden çoluk-çukuktan uzak, o il senin bu il benim dolaşır dururlar. Bir yanlışlık sonucu yakınlardan biri gitmek durumunda kalırsa, hata hemen düzeltilir imtiyazlı sanatçı derhal Başkent'e döner. Örnek: Bozkurt Kuruç. Bu da «SANAT VE SANATÇI SUİSTİMALİ» dir.

5 — Rol dağıtım meselesi: Cüneyt Gökçer, Ayten Gökçer, Bozkurt Kuruç, Şahap Akalın, Tekin Akmansoy, Deniz Gökçer, Mediha Gökçer Ali Cengiz Çelenk, Gülşen Almaçık ve öteki yakınlar başroliden başka rol oynamazlar. Ve genel müdür Gökçer «Rolün büyüğü küçüğü yoktur» demesine rağmen, birgün lütfedip de küçük rolün nası başarılı oynanacağını, hoca da olduğu halde göstermez. Tabii bu davranışta biraz da «Bizden başka sanatçı yok Devlet Tiyatrosunda» demeye getirilen gururu da vardır. Sözelisi en az Gökçer kadar büyük sanatçı olduğu bütün sanat çevrelerinde bilinen Saim Alpago bir bakarsanız küçük bir rolde oynar. Sanatçı nitelikleri bakımından Gökçer yakınlarını on defa ceplerinden çıkaracak sanatçılar, yakınlar rolden role koşarlarken, ya hiç oynatılmazlar ya da ufak rollerde harcamır giderler.

6 — Zam meselesi: Sanatçıya rol verilmez, «Rol oynamadı» denerek zam yapılmaz. Yakınların maaşları ise rol oynasın oynamasın hiç şaşmadan her yıl artar. Örnekler: Ayten Gökçer, Melek Tartan, İlkay Saran 1,5 yıl önce imtiha kazanarak Çocuk Tiyatrosu kadrosundan sanatçı kadrosuna geçmişlerdir. Bugün, yani birbuçuk yıl sonra, Ayten Gökçer 2000, İlkay Saran 1500, Melek Tartan 1200 TL. sı almaktadırlar. Ayten Gökçer'e 800 lira zam yapılmıştır. İlkay Saran birbuçuk yılda önemli rol oynamadan 300 lira zam almıştır. Melek Tartan «Babayiğit» adlı oyunda başrol oynadığı halde, sırf yönetimi karşısında olduğu ve bunu gösterdiği için hiç zam almamıştır. Bugün Devlet Tiyatrosunda zam almayan tek sanatçı Melek Tartan'dır. Baykal Saran, bir tiyatro sanatçısı ni en yüksek parayı almaya götürecektir denecek de önemli roller oynamasına rağmen, 1300 lira maaş almaktadır. Sebepi de Gökçer yakını olmasıdır. Tomris Oğuzalp geçen yıl hiç rol oynamadığı — sadece üç oyun oynayan «My Fair Lady» de küçük bir role çıkmıştır. — halde 400 lira zam almıştır. Kendisi Gökçer kılığindedir ve Gökçer olmadığı zamanlar İzmir'de An-Ba otelinde Ayten Gökçer'in yanında kalır. Yünlü Sanatçısı seçilen Beyhan Hürol bu başarısına karşılık 150 lira zam alınırken Ayten Gökçer 600, Ali Cengiz Çelenk 500, Bozkurt Kuruç 400 lira zam almışlardır. Bu örnekler sıkılmak için çoğaltılmamaktadır.

Bu defalık sıraladığımız Devlet Tiyatrosu meselelerinin bir bütününi teskil etmekte, dir. Daha yazılacak pek çok vardır. Onları da sırayla belirtceğiz. İçin asıl o. İki yanı büyük lesi bir kuruluşta olaylara yetkilerinin sessiz katılımlarıdır. Aynı şekilde, tiyatroların her konusu ile ilgilenmeleri gereken tiyatro düşünürleri ve eleştirmenleri de anlaşılacak bir sükutu sermektedirler. Oysa sürekli yayınlarla bu meselelere el atmaları görevleri gereğidir.